

القدر ليلة انا انزلنا في

شب قدر

جایگاه و اهمیت شب قدر

(۶)؛ شب قدر یعنی شبی که (خداوند) برای [تنظیم و تعیین] امور مخصوصی آن را آماده [و مقرر] نموده است. "و قرآن کریم می فرماید: در آن شب "يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ" (۷) هر کاری بر طبق حکمت [خداوند] جدا (و تعیین و تنظیم) می گردد.

در بحار الانوار روایتی آمده که: "هر کس در شب قدر، از روی ایمان و محاسبه (و اخلاص) نماز گزارد، خداوند گناهان گذشته او را می بخشد."

و امام صادق - علیه السلام - فرمود: "التَّقْدِيرُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ تِسْعَةَ عَشْرَ، وَالْإِبْرَامُ فِي لَيْلَةِ أَحَدَى وَعِشْرِينَ وَالْإِمْضَاءُ فِي لَيْلَةِ ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ (۸)؛" تقدیر امور و سرنوشت ها در شب قدر، یعنی شب نوزدهم، تحکیم آن در شب بیست و یکم و امضاء آن در شب بیست و سوم صورت می گیرد."

و امام رضا علیه السلام فرمود: "... يُقَدَّرُ فِيهَا مَا يَكُونُ فِي السَّنَةِ مِنْ خَيْرٍ أَوْ شَرٍّ أَوْ مَضَرَّةٍ أَوْ مَنَفَعَةٍ أَوْ رِزْقٍ أَوْ أَجَلٍ وَلِذَلِكَ سُمِّيَتْ لَيْلَةُ الْقَدْرِ (۹)؛ در آن شب (قدر) آنچه که در سال واقع می شود، تقدیر و اندازه گیری می شود، از نیکی، بدی، سود، زیان، روزی و مرگ. به همین جهت نیز شب قدر شب اندازه گیری نامیده شده است."

و طبق روایات فراوانی (۱۰) سرنوشت افراد برای سال بعد، مانند: رزق و روزی، مرگ و میرها، خوشی و ناخوشی ها، حج رفتن و حوادث دیگر زندگی بر اساس استعدادها و لیاقت ها، رقم می خورد و این تقدیر حکیمانه هم، در انسان هیچ گونه "اجبار" و "سلب اختیاری" به وجود نمی آورد. می توان بین تمام اقوال این گونه جمع کرد که در این شب با عظمت و بزرگ، با فرود ملائکه آسمانی، تقدیرات یک سال مشخص و بر قلب حجت زمان - علیه السلام - عرضه می شود.

۳- سند امامت

شب قدر بزرگ ترین سند امامت و تداوم آن در طول زمان است. در روایات فراوانی، وجود شب قدر را در هر زمان دلیل لزوم امامت و بقای آن دانسته اند، لذا سوره قدر به منزله

چنان که درک شب قدر، کاری مشکل است، بیان جایگاه و "قدر" شب قدر عملی است دشوار که تنها راه یافتگان به آن شب عزیز می توانند واقعیت و حقیقت آن را بیان دارند؛ چرا که قرآن به پیامبر خدا فرمود: "و تو چه دانی شب قدر چیست؟"

در وصف آن همین بس که "از هزار ماه برتر است" و مسائلی بر قدر و منزلت این شب افزوده است، از جمله:

۱- نزول قرآن

نزول جامعترین، کاملترین و ماندگارترین کتاب الهی بر عظمت و منزلت شب قدر افزوده است. قرآن خود می گوید: "شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ" (۱)؛ "ماه [مبارک] رمضان ماهی است که در آن قرآن نازل شده است." اما در چه شبی از شبهای آن ماه، قرآن نازل شده است؟ آیه دیگر بیان می کند که "أَنَا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ" (۲)؛ "به راستی، آن [قرآن] را در شبی پر برکت نازل کردیم." و این شب مبارک را در سوره قدر مشخص فرموده که "أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ" (۳)؛ "به حقیقت ما آن [قرآن] را در شب قدر فرود آوردیم." پس باید گفت نزول قرآن در چنین شبی بر عظمت آن می افزاید. این نکته را هم اضافه کنیم که این نزول، نزول دفعی است بر قلب رسول گرامی اسلام، نه نزول تدریجی که آغاز آن با آغاز بعثت یعنی بیست و هفتم رجب همراه است.

۲- تقدیر امور

در نامگذاری شب قدر بیانهای مختلفی وارد شده است: برخی آنرا به معنای شبی با عظمت و بزرگ "لَيْلَةُ الْعِظَمَةِ" (۴) گرفته اند؛ چرا که قدر در قرآن به معنای منزلت و بزرگی خداوند آمده، در آیه ای می خوانیم: "مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ" (۵)؛ "قدر ندانستند (و نشناختند) خدا را آنگونه که حق عظمت او بود."

"قدر" به معنای تقدیر، اندازه گیری و تنظیم است. این معنی را هم لغت تأیید می کند و هم قرآن و روایات. راغب اصفهانی می گوید: "لَيْلَةُ الْقَدْرِ أَيْ لَيْلَةُ قَيْضِهَا لِأُمُورٍ مَخْصُوصَةٍ"